

Maar wat is eigenlijk het uiterlijk?

Uit recent onderzoek blijkt dat mensen die hun uiterlijk verfraaien met AI-filters ook intelligenter, betrouwbaarder en socialer lijken. Maar wat is het uiterlijk eigenlijk, vraagt Merlijn Schoonenboom zich af.

door Robin Atia

Niemand geeft graag toe oppervlakkig te zijn en toch beoordelen we anderen al snel op hun uiterlijk. Dat is evolutionair gezien logisch, vertelt cultuurhistoricus Merlijn Schoonenboom. ‘Op de savanne was het het belangrijkste om te weten of een vreemdeling betrouwbaar en aantrekkelijk was. Dit blijken nog steeds de eerste twee dingen te zijn waar je op let als je een onbekende tegenkomt.’

Of je karaktertrekken van iemands gezicht kunt aflezen, is volgens Schoonenboom lastig te zeggen. ‘Zoals de Duitse cultuurwetenschapper Sigrid Weigel zegt: “Het gezicht is de voorpost van het zelf in de

gemeenschap.” Met je gezicht communiceer je jouw innerlijk naar de buitenwereld. En dat kun je ook manipuleren.’

In het onderzoek kregen proefpersonen verschillende foto's voorgelegd met mensen erop, van wie sommigen aantrekkelijker waren gemaakt met een filter op basis van kunstmatige intelligentie. De

‘Met je gezicht communiceer je je innerlijk naar de buitenwereld’

Wat is het feit?

Gulati, A., M. Martínez-García, D. Fernández e.a. (2024). ‘What is beautiful is still good: the attractiveness halo effect in the era of beauty filters.’ *Royal Society Open Science* 11, nr. 11.

Wie stelt kritische vragen?

Merlijn Schoonenboom (1974) is journalist en historicus. Hij schreef verschillende cultuurhistorische boeken, waaronder *Het gezicht. Een cultuurgeschiedenis van sluier tot selfie* (2023).

proefpersonen beoordeelden de gezichten op betrouwbaarheid, sociale vaardigheid, intelligentie en geluk. Ze bleken de mensen op de bewerkte foto's vaak hoger in te schatten. Schoonenboom zet vraagtekens bij deze werkwijze. ‘De betekenis van een gezicht hangt sterk af van de context: wat we over iemand weten, de situatie waarin we die persoon tegenkomen en natuurlijk diens lichaam en gezichtsuitdrukking.’

Hij ziet er dan ook geen heil in om massaal naar AI-filters te grijpen om beter over te komen. ‘Hoe je jouw uiterlijk vormgeeft, is een deel van jezelf. Een filter kan daarbij helpen: je kunt een spel spelen met je digitale verschijning en jezelf verschillende “gezichten” geven. Maar je kunt jezelf er ook in verliezen. Filters poetsen alle individuele trekjes weg. In plaats van jezelf als individu te presenteren, verdwijn je in de uniformiteit.’

Om te weten te komen of iemand echt de eigenschappen bezit die hij uitstraalt, moet je diegene langere tijd observeren. Schoonenboom: ‘De tijd verandert ook hoe mooi we iemand vinden. Op het eerste gezicht kan iemand aantrekkelijk lijken, maar als je er na een halfjaar achter komt dat die persoon vreselijk vervelend is, verliest het gezicht alle schoonheid.’ **FM.**